અંદાજપત્ર પ્રકાશન નંબર-પર

सत्यमेव जयते
ગુજરાત સરકાર

કામગીરી અંદાજપત્ર

સને ૨૦૧૬- ૨૦૧૭

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ

સરકારી મુદ્રણાલય, ભાવનગર.
૨૦૧૬.

એચ-૧૦૫૮-(i)

©

મુદ્રણ : સરકારી મુદ્રણાલય, ભાવનગર.

એચ-૧૦૫૮-(ii)

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ,

આમુખ

વિકાસ કાર્યક્રમોનો સીધો હવાલો સંભાળતાં ખાતાં અને સંગઠનોએ કામગીરી અંદાજપત્ર પદ્ધતિ દાખલ કરવી એવી ભારત સરકારે રચેલા વહીવટી સુધારણા કમિશને ભલામણ કરી હતી. ગુજરાત સરકારે આ ભલામણ સ્વીકારીને અમલમાં મૂકેલ છે.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગનું કામગીરી અંદાજપત્ર ત્રણ ભાગમાં તૈયાર કરેલ છે.

(ક) પ્રથમ ભાગ કે જે ભાગ-૧ અને ૨ માં વહેંચાયેલ છે. તેમાં ખાતા દ્વારા સંચાલિત તમામ મોટા કાર્યક્રમો અને આગલા વર્ષ/વર્ષોની એકંદર કામગીરીને આવરી લેતી વિસ્તૃત રૂપરેખામાં ખાતાના સંસ્થાકીય માળખાના ઉદ્દેશો દર્શાવવામાં આવે છે.

(ખ) એ પછી કામગીરી અંદાજપત્રનો સૌથી અગત્યનો ભાગ તે “નાણાકીય જરૂરીયાતના કોઠા” આવે છે. જેને ત્રણ ભાગમાં વહેંચેલ છે.

(૧) વિધાનસભા પાસેથી માંગેલ નાણાંના કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિવાર વર્ગીકરણ. આમાં અર્થપૂર્ણ રીતે વર્ગીકૃત કરેલ કામનું પ્રમાણ દર્શાવાય છે.

(૨) વિષયવાર વર્ગીકરણમાં પગાર, પગાર ભથ્થા વગેરે જેવા જુદા જુદા વિષયોમાં વિભાગીય રકમ અથવા આ રકમ જેમાં સહાયક ગ્રાન્ટ વગેરેની વહેંચણી ખર્ચવા માટેની જવાબદાર સંસ્થાઓ દર્શાવે છે.

(૩) નાણાકીય જરૂરીયાતોમાં અંદાજપત્રના જે સદરો હેઠળ આ રકમ દર્શાવી હોય એ સદર દર્શાવે છે.

(ગ) કામગીરી અંદાજપત્રનો ત્રીજો ભાગ, “નાણાકીય જરૂરીયાતની સમજૂતિ” સાથે સંબંધ ધરાવે છે. આ ભાગમાં દરેક પ્રવૃત્તિનો કાર્યબોજ, કાર્યક્રમ, ભૂતકાળની અને વર્તમાન સિધ્ધિઓના કોઠા પત્રકો અને એ પ્રક્રિયામાં સુધારેલ અંદાજપત્ર અને બજેટ અંદાજપત્રમાં નોંધપાત્ર તફાવત અંગે પણ સમજૂતી આપીને વર્ષ દરમ્યાન કરેલ કામ અને આવતા વર્ષ માટેના કામનો લક્ષ્યાંક સ્પષ્ટપણે દર્શાવાય છે.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગને લગતી માંગણી અને કાર્યક્રમો અંગેનું કામગીરી અંદાજપત્ર સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭ માટેના વાર્ષિક અંદાજપત્રના પૂરક પ્રકાશન તરીકે વિધાનસભા સમક્ષ રજૂ કર્યુ છે.

વિભાગે નાણાં વિભાગના પરામર્શથી અને પોતાના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળના ખાતાના વડાઓના સક્રિય સહયોગથી આ કામગીરી અંદાજપત્ર તૈયાર કર્યુ છે. નિયંત્રણ હેઠળના ખાતાઓ અને તેની કામગીરી તથા સચિવાલયના વિભાગની કામગીરી અલગ દર્શાવી છે.

સ્થળઃ- ગાંધીનગર
તારીખઃ- ૨૩-૦૨-૨૦૧૬

ડૉ રાજીવ કુમાર ગુપ્તા
અગ્ર સચિવ
શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ
ગુજરાત સરકાર

વિષય સૂચિ

ક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ	
	(૧) પ્રસ્તાવના	૧
	(૨) કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિઓનું વર્ગીકરણ	૫
	(૩) ઉદ્દેશવાર વર્ગીકરણ	૬
	(૪) નાણાકીય સાધનો	૭
	(૫) વહીવટી વ્યવસ્થાનો ચાર્ટ	૯
૨	શહેરી વિકાસ	
	(૧) પ્રાસ્તાવિક	૧૫
	(૨) કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિઓનું વર્ગીકરણ	૫૬
	(3) ઉદ્દેશવાર વર્ગીકરણ	૫૮
	(૪) નાણાકીય સાધનો	૬૦
	(૫) સમજૂતી	૬૧
	(૬) સહાયક અનુદાનની વિગત	૬૬
3	શહેરી ગૃહનિર્માણ	
	(૧) પ્રાસ્તાવિક	૭૭
	(૨) કામગીરીની એકંદર ટૂંકી સમીક્ષા	૭૯
	(3) કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિઓનું વર્ગીકરણ	૮૮
	(૪) ઉદ્દેશવાર વર્ગીકરણ	૯૦
	(૫) નાણાકીય સાધનો	૯૧
	(૬) સમજૂતી	૯૨

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ

(ખુદ)

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગનું સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭ ના વર્ષનું કામગીરી અંદાજપત્ર

પ્રસ્તાવના

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ (ખુદ)

સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ બાદ ગામડાઓનું ઝડપી શહેરીકરણ થઇ રહ્યું છે તથા શહેરોના વિકાસ અને વિસ્તૃતિકરણ પણ અત્યંત વેગવંતા બન્યા છે. શહેરોમાં રહેઠાણ અને આયોજિત વિકાસના પ્રશ્નોનું નિરાકરણ કરવા માટે સમયાનુસાર પુરતું ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકાય તે દ્રષ્ટિબિંદુથી શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગમાં ૧ લી જુલાઇ ૧૯૮૩ થી કામગીરી કરવામાં આવે છે. આ વિભાગ શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણને લગતી બાબતોમાં નીતિ વિષયક નિર્ણય લે છે અને તેના અમલમાં દેખરેખ રાખે છે, માર્ગદર્શન આપે છે તથા હુકમ સ્વરૂપે આદેશો બહાર પાડે છે.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ અગ્ર સચિવશ્રીના નિયંત્રણ હેઠળ છે. તેમની સહાયમાં એક સચિવશ્રી (હાઉસીંગ અને નિર્મળ ગુજરાત), છ નાયબ સચિવો, એક ખાસ ફરજ પરના અધિકારી અને હોદ્દાની રૂએ સંયુક્ત સચિવ (તાંત્રિક), પાંચ ઉપસચિવો, એક નગર નિયોજક, એક અગ્ર રહસ્ય સચિવ મળી કુલ-૧૪ વર્ગ-૧ ના અધિકારીઓ અને ૧૨ શાખા અધિકારીઓ, ૧ કરારીય કાયદા અધિકારી, ૧ જુનિયર નગર નિયોજક અને ૩ સ્ટેનોગ્રાફર ગ્રેડ-૧ મળી વર્ગ-૨ ના કુલ-૧૭ અધિકારીઓ તથા વર્ગ-૩ ના ૪૯ અને વર્ગ-૪ના ૧૫ કર્મચારીઓ છે. (તા.૦૧/૧૦/૨૦૧૫)

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગના વહીવટી અંકુશ હેઠળ નીચે દર્શાવેલ ખાતાના વડાઓ કામ કરે છે.

(૧) મુખ્ય નગર નિયોજકશ્રી, નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ખાતું, ગાંધીનગર.

(૨) નિયામકશ્રી નગરપાલિકાઓ, ગાંધીનગર.

આ ઉપરાંત નીચે મુજબના મંડળો આ વિભાગના નિયંત્રણ હેઠળ કામ કરે છે.

(૧) ગુજરાત હાઉસીંગ બોર્ડ, અમદાવાદ. (સ્લમ સેલ સહિત)

(૨) ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાયનાન્સ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

આ વિભાગ હેઠળ અમદાવાદ, વડોદરા, સુરત, રાજકોટ અને ગાંધીનગર શહેરી વિકાસ સત્તામંડળો તથા ભાવનગર, જામનગર, ગાંધીધામ, ભૂજ, ભચાઉ, અંજાર અને રાપર વગેરે મળી કુલ-૧૨ વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળો કામ કરે છે. આ ઉપરાંત ગુજરાત શહેરી વિકાસ કંપની લિમિટેડ, ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશન અને એફોર્ડેબલ હાઉસીંગ મિશન કામ કરે છે.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગને નીચે જણાવેલ વિષયો ફાળવવામાં આવેલ છેઃ-

૧. સ્થાનિક બોર્ડો સાથે સંકળાયેલી બધી બાબતો (રસ્તાઓ સિવાય)

૨. સ્થાનિક સ્વરાજ્ય એટલે કે, સ્થાનિક સ્વરાજ્યના હેતુઓ માટે મહાનગરપાલિકાઓની/નગરપાલિકાઓની ઇમ્પ્રુવમેન્ટ ટ્રસ્ટની તથા બીજા સ્થાનિક સત્તામંડળની રચના અને તેમની સત્તા.

3. (કેન્ટોનમેન્ટમાં ન્યાયાધિકારીઓની નિમણૂંક સિવાય) કેન્ટોનમેન્ટ વિસ્તારોમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્ય, એવા વિસ્તારોમાં મકાનો, રહેઠાણોનું નિયમન (ભાડા નિયંત્રણ સહિત) અને ભારતની અંદર આવા વિસ્તારોની આંકણી.

૪. સ્થાનિક સંસ્થાઓને લોન.

૫. બોમ્બે પ્રોવિન્શિયલ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯.

૬. ગુજરાત મ્યુનિસિપાલીટીઝ એક્ટ, ૧૯૬૩.

૭. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ નાણાં વ્યવસ્થા બોર્ડ અધિનિયમ, ૧૯૭૯ નો અમલ અને તેમાંથી ઉપસ્થિત થતી બાબતો.

૮. ગુજરાત ટાઉન પ્લાનીંગ એન્ડ અર્બન ડેવલોપમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૭૬ અને તેમાંથી ઉપસ્થિત થતી બાબતો.

૯. સ્થાનિક સંસ્થાઓ વસુલ કરતી હોય તે માથાવેરો, વ્યવસાયવેરો, વેપાર, ધંધા અને રોજગાર ઉપરના કર, પશુઓ અને હોડીઓ ઉપરના કર, વર્તમાન પત્ર સિવાયના બીજા માલના ખરીદ અને વેચાણ ઉપરના કર, વર્તમાન પત્રોમાં પ્રસિધ્ધ થતી જાહેર ખબરો સિવાયની જાહેર ખબરો ઉપરના કર.

૧૦. સ્થાનિક વિસ્તારોમાં વપરાશ, ઉપયોગ અથવા વેચાણ માટે પ્રવેશતા માલ ઉપર ઉપકર.

૧૧. જમીન અને મકાનો ઉપરના કર (સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ લેતી હોય તે).

૧૨. નગર આયોજનની યોજના.

૧૩. નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ખાતું, અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરીટી.

૧૪. ગાંધીધામ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ કંટ્રોલ ઓન ઇરેકશન ઓફ બિલ્ડિંગ) એક્ટ, ૧૯૫૭.

૧૫. ગુજરાત હાઉસીંગ બોર્ડ એક્ટ, ૧૯૬૧.

૧૬. ગુજરાત સ્લમ કલીયરન્સ બોર્ડ એક્ટ, ૧૯૭૩.

૧૭. ગુજરાત હાઉસીંગ બોર્ડ અને ગુજરાત ગંદા વસવાટ નાબૂદી બોર્ડ દ્વારા અમલમાં મૂકાતી ગૃહનિર્માણ યોજનાઓ.

૧૮. ઔદ્યોગિક ગૃહનિર્માણ સહિત, ગૃહનિર્માણ અને ઓછી આવકવાળા જૂથમાં આવતી સહકારી મંડળીઓને મદદ અને ગંદા વસવાટોની નાબૂદી યોજનાઓ, આર્થિક રીતે નબળા જૂથમાં આવતી સંસ્થાઓને મદદ આપવી.

૧૯. (૧) વિભાગના વહીવટી નિયંત્રણ નીચેના બધા રાજ્યપત્રિત અધિકારીઓ અને બીન રાજ્યપત્રિત સરકારી કર્મચારીઓની નિમણૂંકો, પદ-નિયુક્તિઓ, બદલીઓ, બઢતીઓ, વર્તણૂંક, રજા-મંજૂરી, પેન્શન વગેરેને લગતી તમામ બાબતો.

(૨) વિભાગના વહીવટી નિયંત્રણ નીચેના સચિવાલય સંવર્ગના વર્ગ-૧ અને વર્ગ-૨ ના અધિકારીઓને પેન્શન મંજૂર કરવાને લગતી તમામ બાબતો, અને

(3) વિભાગના વહીવટી નિયંત્રણ નીચેના સચિવાલય સંવર્ગના વર્ગ-૨ ના અધિકારીઓની રજા મંજૂર કરવાને લગતી તમામ બાબતો.

૨૦. શિક્ષણ ઉપકર.

૨૧. શહેરી ગરીબો માટેનો કલ્યાણ કાર્યક્રમ- વડાપ્રધાનશ્રીનો સંકલિત કાર્યક્રમ સાથે.

૨૨. ગંદા વિસ્તાર વાતાવરણલક્ષી સુધારણા યોજના.

૨૩. વિશ્વબેંક સહાયિત શહેરી વિકાસ પરિયોજના.

૨૪. શહેરી મૂળભૂત સેવાઓ.

૨૫. સુવર્ણ જયંતી શહેરી રોજગાર યોજના.

૨૬. નેશનલ સ્લમ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ.

૨૭. બારમું નાણાંપંચ.

૨૮. મુંબઇ ભાડા હોટલ અને વિકાસ ગૃહ દર નિયંત્રણ અધિનિયમ, ૧૯૪૭.

૨૯. ગુજરાત માલિકી ફ્લેટ અધિનિયમ, ૧૯૭૩.

સરકારે નિયત કરેલા ધોરણો અનુસાર આ વિભાગ તેના નિયંત્રણ હેઠળ ખાતાના વડાની કચેરીનું નિરીક્ષણ હાથ ધરે છે, અને તેમને સુયોગ્ય વહીવટ માટે માર્ગદર્શન આપવા અને કોઇ ખામી હોય તો એ દર્શાવીને તેમની કામકાજ પધ્ધતિ સુધારવા પુરતું એ સમયસર નિર્દેશન કરે છે.

ભાગ-૨ (અ)

નાણાકીય જરૂરીયાતો કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિઓનું વર્ગીકરણ

(રૂપિયા લાખમાં)

અનું ક્રમાંક	કાર્યક્રમ અને પ્રવૃત્તિવાર વર્ગીકરણ	મુખ્ય સદર	સને ૨૦૧૪-૨૦૧૫ નો હિસાબ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો અંદાજ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો સુધારેલ અંદાજ		સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭ નો અંદાજ	
			આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧.	વિભાગના અધિકારી/ કર્મચારીના પગાર ભથ્થા	૨૨૫૧-સચિવાલય સામાજિક સેવાઓ	-	૩૯૪.૯૪	-	૫૮૨.૨૭	-	૪૫૬.૪૫	-	૫૫૯.૦૦
૨.	વિભાગના કર્મચારીઓને લોન/સહાય	૭૬૧૦- સરકારી કર્મચારીઓને લોન અને પેશગીઓ	-	૦.૪૮	-	૧૧.૦૨	-	-	-	૧૧.૦૦
		કુલઃ-	-	૩૯૫.૪૨	-	૫૯૩.૨૯	-	૪૫૬.૪૫	-	૫૬૭.૮૦

ભાગ-૨ (બ)

ઉદ્દેશવાર વર્ગીકરણ

(રૂપિયા લાખમાં)

ક્રમ	સદરના નામ અને ક્રમાંક તેમજ ઉદ્દેશવાર વર્ગીકરણ		સને ૨૦૧૪-૨૦૧૫ નો હિસાબ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો અંદાજ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો સુધારેલ અંદાજ		સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭ નો અંદાજ	
			આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર
૧		૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦૧૦૧	અધિકારીઓનો પગાર	-	૮૩.૦૬	-	૯૩.૯૭	-		-	૯૬.૦૦
૨	૦૧૦૨	કર્મચારીઓનો પગાર	-	૬૪.૩૯	-	૧૨૩.૪૩	-		-	૧૧૨.૨૦
૩	૦૧૦૩	મોંઘવારી ભથ્થુ	-	૧૨૪.૧૨	-	૨૪૬.૦૭	-		-	૨૪૦.૦૦
૪	૦૧૦૪	અન્ય ભથ્થાં	-	-	-	૦.૦૨	-		-	૦.૦૬
૫	૦૧૦૫	રજા પ્રવાસ રાહત	-	૧.૭૨	-	૯.૦૦	-		-	૪.૦૦
૬	૦૧૦૬	તબીબી ખર્ચની ભરપાઇ	-	૪.૩૮	-	૦.૭૦	-		-	૦.૭૦
૭	૦૧૦૭	તબીબી ભથ્થુ	-	૧.૩૭	-	૧.૮૦	-		-	૧.૮૦
૮	૦૧૦૮	બોનસ	-	૦.૪૭	-	૦.૩૦	-		-	૦.૫૦
૯	૦૧૦૯	રજાનું રોકડમાં રૂપાંતર	-	૩૪.૯૩	-	૧૪.૦૦	-		-	૧૪.૦૦
૧૦	૦૧૧૦	ઘર ભાડા ભથ્થુ	-	૧૯.૫૩	-	૩૨.૦૦	-		-	૩૫.૦૪
૧૧	૦૧૧૧	સ્થાનિક વળતર ભથ્થુ	-	૧.૦૯	-	૨.૫૦	-	૪૫૬.૪૫	-	૩.૧૦
૧૨	૦૧૧૩	વાહન ભથ્થુ	-	૪.૫૬	-	૫.૮૦	-		-	૫.૮૦
૧૩	૦૧૧૭	આર.ઓ.પી. એરિયર્સ (રાજયપત્રિત)	-	-	-	-	-		-	-
૧૪	૦૧૧૮	આર.ઓ.પી. એરિયર્સ (બિન રાજયપત્રિત)	-	-	-	-	-		-	-
૧૫	૦૬૦૦	ઉચ્ચક નાણાકીય સહાય	-	૫.૦૦	-	૬.૦૦	-		-	૧.૦૦
૧૬	૧૧૦૦	પ્રવાસ ખર્ચ	-	૭.૯૪	-	૬.૦૦	-		-	૬.૦૦
૧૭	૧૩૦૦	કચેરી ખર્ચ	-	૪૧.૯૮	-	૩૮.૦૦	-		-	૩૮.૦૦
૧૮	૩૦૦૧	અન્ય કરાર આધારિત સેવાઓનો ખર્ચ	-	-	-	૧.૯૮	-		-	-
૧૯	૫૧૦૦	મોટર વાહનો	-	-	-	-	-		-	-
૨૦	૫૭૦૦	તહેવાર પેશગી	-	૦.૧૫	-	૦.૨૦	-		-	૦.૨૦
૨૧	૫૮૦૦	અનાજ પેશગી	-	૦.૨૫	-	૦.૫૦	-		-	૦.૬૦
૨૨		સરકારી કર્મચારીઓ વગેરેને લોન	-	૦.૪૮	-	૧૧.૦૨	-	-	-	૧૧.૦૦
		કુલઃ-	-	૩૯૫.૪૨	-	૫૯૩.૨૯	-	૪૫૬.૪૫		૫૭૦.૦૦

ભાગ-૨ (ક)
નાણાકીય સાધનો

(રૂપિયા લાખમાં)

માંગણી ક્રમાંક	મુખ્ય સદર	સને ૨૦૧૪-૨૦૧૫ નો હિસાબ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો અંદાજ		સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ નો સુધારેલ અંદાજ		સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭ નો અંદાજ	
		આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર	આયોજન	આયોજન બહાર
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૯૮	૨૨૫૧-સચિવાલય સામાજિક સેવાઓ	-	૩૯૪.૯૪	-	૫૮૨.૨૭	-	૪૫૬.૪૫	-	૫૫૯.૦૦
૧૦૨	૭૬૧૦- સરકારી કર્મચારીઓને લોન/ પેશગીઓ	-	૦.૪૮	-	૧૧.૦૨	-	-		૧૧.૦૦
	કુલઃ-	-	૩૯૫.૪૨	-	૫૯૩.૨૯	-	૪૫૬.૪૫	-	૫૭૦.૦૦

નોંધઃ-

(૧) આ જોગવાઇ શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગના મહેકમ પરના પગાર અને ભથ્થા અંગેનું ખર્ચ દર્શાવે છે એમાં કચેરી ખર્ચની અને પ્રવાસ ખર્ચની જોગવાઇનો પણ સમાવેશ થાય છે.

(૨) આ ખર્ચમાં સરકારી કર્મચારીઓને મકાનોના બાંધકામ/ખરીદી લોન તેમજ મોટર અને બીજાં વાહનો, પંખા પેશગી, અનાજ ખરીદવાની અને તહેવારોની પેશગી અંગેની જોગવાઇ કરી છે.

પરિશિષ્ટ-૨ તંત્રનું માળખું

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ વહીવટી માળખું ડૉ રાજીવ કુમાર ગુપ્તા, (આઇ.એ.એસ.) અગ્ર સચિવ શ્રી અશ્વિની કુમાર, (આઇ.એ.એસ.) સચિવ (હાઉસીંગ)											
શ્રી વાય.પી.રાવલ નાયબ સચિવ (ન.પા.)		શ્રી એ.ટી.પરમાર નાયબ સચિવ (શ.વિ.)	શ્રી એસ.જી.ભટ્ટ નાયબ સચિવ (ગૃ.નિ.)		શ્રી એસ.જી.ભટ્ટ નાયબ સચિવ (ફાયર/પ્રોજેકટ)		શ્રી વાય.બી.પટેલ નાયબ સચિવ (બજેટ/સંકલન/મહેકમ/ન.આ.)			શ્રીમતી એન.એમ.મુન્શી, ખાસ ફરજ પરના અધિકારી અને હોદ્દાની રૂએ સંયુક્ત સચિવ	
શ્રી એ.વી.શાહ ઉપ સચિવ (ન.પા.)		શ્રીમતિ રમીલાબેન પટેલ ઉપસચિવ (શ.વિ.)	શ્રીમતિ રમીલાબેન પટેલ ઉપ સચિવ (ગૃ.નિ.) (ઇન્ચાર્જ)		શ્રી કેતન સુથાર, ઉપસચિવ (ન.આ.)	શ્રી કેતન સુથાર,, ઉપસચિવ (પ્રોજેકટ)	શ્રી ડી.એ.ઝવેરી, ઉપસચિવ (બજેટ/મહેકમ/સંકલન)			શ્રી એ.એમ.બ્રહ્મભટ્ટ નગર નિયોજક શ્રી કે.જી.પટેલ જુનિયર નગર નિયોજક	
શ્રીમતી એસ.બી. પોપટાણી, સેકશન અધિકારી (ર- શાખા) નગરપાલિકાઓ નું મહેકમ ગુજરાત મ્યુનિસિપલ નાણા બોર્ડ	શ્રી બી.એમ. ચૌહાણ, સેકશન અધિકારી (મ- શાખા) નગરપાલિકાઓને લગતી કામગીરી, ગેઝેટસ	શ્રીમતી રિતા સી. જાડેજા, સેકશન અધિકારી (પી- શાખા) મહાનગરપાલિકાઓને લગતી વહીવટી કામગીરી IT સેલ, નેશનલ અર્બન હેલ્થ મિશન (NUHM) સ્માર્ટ સીટી	શ્રીમતિ યુ.એ. વ્યાસ, સેકશન અધિકારી (થ-શાખા) ગુજરાત હાઉસીંગ બોર્ડ (સ્લમ સેલ સહિત) અને ગૃહ નિર્માણને લગતી સંકલનની કામગીરી. શહેરી ગરીબી આવાસન યોજના	શ્રી કે.પી.સોની સેકશન અધિકારી (થ-૧શાખા) એફોર્ડેબલ હાઉસીંગ	શ્રીમતી રિતા સી. જાડેજા, સેકશન અધિકારી (વ- શાખા) શહેરી વિકાસ /વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળો, ગુ.શ.વિ. કંપનીને લગતી કામગીરી, ન.આ. અને મૂલ્યાંકન ખાતાની મહેકમ વિષયક કામગીરી,	શ્રી કે.પી.સોની, સેકશન અધિકારી (ધ- શાખા) આઇડીએસએમટી એનવાયરમેન્ટ, એમ્પ્રુવમેન્ટ અર્બન પુવર સ્કીમ, અર્બન કોમ્યુનીટી ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેકટ, સુવર્ણ જયંતિ શહેરી રોજગાર યોજના, વાજપાઇ નગર યોજના નેશનલ સ્લમ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ, ન.પા.ઓ.ની લગતી તમામ યોજનાકીય અને પ્રોજેકટ લગતી કામગીરી ,	શ્રી આઇ.એ. દેસાઇ સેકશન અધિકારી (બજેટ- શાખા) બજેટ, આયોજન તથા મોનીટરીંગ અને કામગીરી અંદાજપત્ર	શ્રી બી.એ. પંચાલ, સેકશન અધિકારી (હ- શાખા) વિભાગનું મહેકમ રોકડ, રજીસ્ટ્રી, સ્ટૉર. મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા મિશન , N.U.L.M.	શ્રી આર.સી. પટેલ સેકશન અધિકારી (સ- શાખા) વિભાગના સંકલનને લગતી કામગીરી .	શ્રી એ.પી.મકવાણા સેકશન અધિકારી (લ- શાખા) ડેવલપમેન્ટ પ્લાન , ટાઉન પ્લાનીંગ સ્કીમને લગતી બાબતો, ઇમ્પેકટ ફી.	ખાલી જગ્યા, સેકશન અધિકારી (લ-૧ શાખા) અગ્નિ નિવારણ અને જીવન સુરક્ષા ઉપાય અધિનિયમ-૨૦૧૩ હેઠળના નિયમો બનાવવા અને તેના અમલીકરણ બાબત.

૧૮. શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ

તા.૦૧/૧૦/૨૦૧૫ ના રોજની સ્થિતિ પ્રમાણે શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગમાં મંજૂર થયેલ હંગામી તેમજ કાયમી અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓની કુલ સંખ્યા દર્શાવતું પત્રકઃ-

પે બેન્ડ	મંજૂર થયેલ મહેકમ				કુલ સંખ્યા
	વર્ગ-૧	વર્ગ-૨	વર્ગ-૩	વર્ગ-૪	
૪૪૦૦-૭૪૪૦	--	--	--	૧૫	૧૫
૧૦૦૦૦-ફીક્સ પગાર	--	--	૧	--	૧
૧૦૦૦૦-ફીક્સ પગાર	--	--	૧૩	--	૧૩
૫૨૦૦-૨૦૨૦૦	--	--	૧૩	--	૧૩
૯૩૦૦-૩૪૮૦૦	--	૧૫	૪૯	--	૬૪
૧૫૬૦૦-૩૯૧૦૦	૧૪	૧	--	--	૧૫
૩૭૪૦૦-૬૭૦૦૦	૧	--	--	--	૧
૬૭૦૦૦-૭૯૦૦૦	૧	--	--	--	૧
૪૦૦૦૦-ફીક્સ પગાર	--	૧	--	--	૧
સરવાળોઃ-	૧૬	૧૭	૭૬	૧૫	૧૨૪

શહેરી વિકાસ

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ

કામગીરી અંદાજપત્ર

સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગ

કામગીરી અંદાજપત્ર સને ૨૦૧૬-૨૦૧૭

શહેરી વિકાસ

૧. પ્રાસ્તાવિક

નગરપાલિકાઓ

સને ૨૦૧૧ ની વસ્તી ગણતરી મુજબ રાજ્યની કુલ વસ્તી ૬.૦૪ કરોડ છે. શહેરોમાં વસતા લોકોની કુલ સંખ્યા ૨.૫૭ કરોડની છે જે કુલ વસ્તીના ૪૨.૫૮ ટકા છે. સમગ્ર દેશમાં શહેરી વસ્તીનું પ્રમાણ ૨૭.૭ ટકા છે. તેની સામે ગુજરાતમાં શહેરી વસ્તીનું પ્રમાણ ઉંચુ છે. જેથી ગુજરાત રાજ્ય દેશમાં સૌથી વધુ શહેરીકરણ થઇ રહેલા રાજ્યોમાંનું એક અગ્રિમ રાજ્ય છે. છેલ્લા દશકામાં રાજ્યમાં કુલ વસ્તીમાં ૨૭.૧૦ ટકાનો વધારો થયેલ છે તેની સામે શહેરી વસ્તીમાં ૩૭.૩૬ ટકાનો વધારો થયેલ છે. ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ના અધિકારક્ષેત્રમાં ૧૫ હજારથી ૩ લાખ સુધીની વસ્તીવાળા શહેરી વિસ્તારોને ૭૪ માં બંધારણીય સુધારા પછી આવરી લેવામાં આવેલ છે. એક લાખ અને તેથી વધુ વસ્તી ધરાવતા નગરને વર્ગ-અ માં મૂકવામાં આવ્યા છે. જ્યારે ૫૦૦૦૦ થી ૧ લાખ સુધીની વસ્તીવાળા નગરને વર્ગ-બ માં મૂકવામાં આવ્યા છે. ૨૫ હજારથી ૫૦ હજાર વસ્તીવાળા નગરને વર્ગ-ક માં મૂકવામાં આવ્યા છે અને ૨૫ હજારથી ઓછી અને ૧૫ હજારથી વધારે વસ્તીવાળા નગરોને વર્ગ-ડ માં મૂકવામાં આવેલ છે. જે મુજબ અ-વર્ગની ૨૨, બ-વર્ગની ૩૪, ક-વર્ગની-૬૨ અને ડ-વર્ગની ૪૪ ની સંખ્યા મળી કુલ ૧૬૨ નગરપાલિકાઓ અસ્તિત્વ ધરાવે છે.

નગરપાલિકા નિયામકશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર અને પ્રાદેશિક નિયામકશ્રી નગરપાલિકાઓ, ગુજરાત રાજ્ય, રાજકોટ. નગરપાલિકાઓના નિયામકશ્રીની કચેરી ૧ લી જુન-૧૯૬૫ થી અસ્તિત્વમાં આવી છે. ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની જોગવાઇઓને લક્ષમાં લઇને નિયામક કચેરી નગરપાલિકાઓના રોજબરોજના વહીવટમાં અને તેમના વિકાસમાં વેગ લાવવા માટે સહાય તેમજ માર્ગદર્શન આપે છે. તેમજ દેખરેખ રાખે છે.

ગુજરાત રાજ્યમાં કુલ-૧૬૨ નગરપાલિકાઓ આવેલી છે. ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની જોગવાઇઓને આધીન રહીને નગરપાલિકાઓ પર સીધેસીધા નિયંત્રણ, નિયમન અને વહીવટી દેખરેખની જવાબદારી નગરપાલિકા નિયામકશ્રીની કચેરી, ગાંધીનગર સંભાળે છે. સૌરાષ્ટ્ર-કચ્છ વિસ્તારની નગરપાલિકાઓને તેમના પ્રશ્નોના નિકાલ માટે અને અનુદાનો મેળવવાની પ્રક્રિયા માટે વહીવટી સરળતા અને સુગમતા રહે અને નગરપાલિકાઓના પ્રશ્નોનું ઝડપથી નિરાકરણ થાય તે દ્રષ્ટિબિંદુને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રાદેશિક કચેરી, રાજકોટ ખાતે શરૂ કરવામાં આવેલ છે. વધુમાં પ્રાદેશિક નિયામકશ્રીની કચેરી, વડોદરા પણ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જે હાલ નિયામકશ્રી, નગરપાલિકાઓની કચેરી, ગાંધીનગર ખાતે કાર્યરત છે.

મહાનગરપાલિકાઓ

અમદાવાદ, વડોદરા, સુરત, રાજકોટ, જામનગર, ભાવનગર, જૂનાગઢ અને ગાંધીનગર એમ આઠ શહેરોમાં મહાનગરપાલિકાઓ છે. તેનો વહીવટ ચૂંટાયેલી સામાન્ય સભા સમિતિઓ તેમજ મ્યુનિસિપલ કમિશનર, બોમ્બે પ્રોવિન્શિયલ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯ ની જોગવાઇઓ દ્વારા કરે છે. મહાનગરપાલિકાઓને શહેરના નાગરિકોના કલ્યાણ માટે વિવિધ વિકાસ કાર્યો કરવાના હોય છે અને તેથી રાજ્ય સરકારના નિયંત્રણ હેઠળ છે.

ગુજરાત મ્યુનિસિપલ નાણાં બોર્ડઃ-

નગરપાલિકાઓના નાણાકીય સાધનો સંગીન બનાવવાના અને પોતાના વિસ્તારોમાંની વિકાસ પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુ માટે ગુજરાત નગરપાલિકા નાણાં બોર્ડની સરકારે સ્થાપના કરી છે. નગરપાલિકાઓના મહેસુલી અને નાણાકીય વહીવટમાં કાર્યક્ષમતા, કરકસર અને શિસ્ત હોય એ આવશ્યક છે. આ હેતુ માટે નગરપાલિકાઓએ નાંખેલા કરવેરા પૂરેપૂરા વસુલ કરીને પોતાના નાણાકીય સાધનોનો સંપૂર્ણ રીતે ઉપયોગ કરી શકે તે માટે જરૂરી માર્ગદર્શન પણ બોર્ડ પુરુ પાડે છે.

સને ૧૯૭૯ ના ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાઇનાન્સ બોર્ડ અધિનિયમની જોગવાઇઓ પ્રમાણે તા.૨૪/૯/૭૯ થી ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાયનાન્સ બોર્ડની સ્થાપના થયેલ છે. અધિનિયમની કલમ-૧૪ અન્વયે નિયત થયેલ બોર્ડની ફરજો અને કાર્યો નીચે પ્રમાણે છે

(૧) શહેરી સ્થાનિક સત્તામંડળોને મનોરંજન કરની રકમમાંથી સહાયક અનુદાનની વહેંચણી કરવી તથા લોન આપવી.

(૨) શહેરી સ્થાનિક સત્તામંડળોને આવક વધારવા માટેના ઉપાયો અને સાધનો વિષે તથા ફરજો બજાવવા માટે થતા ખર્ચની પદ્ધતિ અંગે સલાહસૂચનો આપવા.

(૩) શહેરી સ્થાનિક સત્તામંડળોને સામાન્યતઃ અથવા વ્યકિતગત રીતે કરવેરાની આકારણી.

(૪) સ્થાનિક સત્તામંડળોના હિતાર્થે કોઇપણ બાબત સરકારશ્રી બોર્ડને સોંપે તો તે અંગે ભલામણ કરવી.

(૫) ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાઇનાન્સ બોર્ડને રાજય સરકારે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પુરસ્કૃત સુવર્ણ જયંતી શહેરી રોજગાર યોજનાના અમલીકરણ માટે નોડલ એજન્સી તરીકે નીમેલી છે.

નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ખાતું

નગર આયોજન

નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ખાતું સને ૧૯૧૫ ના વર્ષમાં સ્થાપવામાં આવેલ અને સને ૧૯૬૦ માં ગુજરાત રાજયની રચના થયા પછી ચાલુ રાખવામાં આવેલ છે. મુંબઇ નગર આયોજન ધારો-૧૯૫૪ અને ત્યાર બાદ સદર ધારાની જગ્યાએ ગુજરાત નગર રચના અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ, ૧૯૭૬ હેઠળની જોગવાઇઓને અનુરૂપ ફરજો આ ખાતું સ્થાનિક સંસ્થાઓ સાથેના સાથ સહકાર સાથે બજાવે છે.

ગુજરાત નગર રચના અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ, ૧૯૭૬ ની જોગવાઇ હેઠળ જુદા જુદા નગર/શહેરોની વિકાસ યોજનાઓ અને વિગતવાર નગર રચના યોજનાઓ તૈયાર કરી રાજયમાં નગર આયોજનને ઉત્તેજન આપવું તેના અમલ અંગે સલાહ આપવી, મહાનગર વિષયક પ્રાદેશિક નકશાઓ, ટ્રાફિક અને વાહન વ્યવહારના અભ્યાસ અહેવાલ તૈયાર કરવા, બીનખેતી વિષયક પરવાનગી આપવામાં અને રેખાંકન મંજુર કરવામાં કલેકટરો, જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રીઓ તેમજ સ્થાનિક સંસ્થાઓ સાથે વિચારણા કરી તેમના વિસ્તારના ભૌતિક વિકાસ ઉપર નિયંત્રણ રાખવાનું તથા પ્રાદેશિક/પેટા પ્રાદેશિક નકશાઓ તૈયાર કરવાનું તથા આયોજન કરવાનું છે.

અમદાવાદ, વડોદરા, સુરત, રાજકોટ અને ગાંધીનગર શહેરી વિકાસ સત્તામંડળો તથા જામનગર, ભાવનગર, રાપર, અંજાર, ભૂજ, ભચાઉ, અંબાજી, અલંગ અને કેવડીયા વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળોને આ ખાતું ગુજરાત નગર રચના અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ-૧૯૭૬ ની જોગવાઇઓ મુજબ સલાહ આપે છે તેમજ વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળ તરીકે મુકરર થયેલ સ્થાનિક સત્તામંડળોને પણ ગુજરાત નગર રચના અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ-૧૯૭૬ ની જોગવાઇઓ હેઠળ સલાહ-સૂચન આપે છે ઉપરાંત મંજૂર થયેલ વિકાસ યોજના અને નગર રચના યોજનાઓની દરખાસ્તોના અમલ માટે સ્થાનિક સંસ્થાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા આ ખાતા દ્વારા અનુદાન આપવાની કામગીરી પણ કરવામાં આવે છે. મોટા શહેરો તથા ગ્રામ્ય વસ્તીનું સ્થળાંતર રોકવા માટે નાના અને મધ્યમ કક્ષાના નગરોના વિકાસ માટે ખાસ ધ્યાન આપવા આંશિક કેન્દ્ર સરકારની સહાયવાળી શહેરી વિકાસના યોજનાવાળા પ્રોજેકટ રિપોર્ટ તૈયાર કરવા, પ્રોજેકટ અમલની પ્રગતિ ઉપર દેખરેખ રાખવાની અને તે અંગે રાજય સરકાર અને કેન્દ્ર સરકારને વાકેફ રાખવાની અને સંકલન કરવાની જવાબદારી પણ આ ખાતુ સંભાળે છે.

શહેરોના વિકસિત વિસ્તારોની આસપાસ પણ સમુચિત સત્તામંડળોના કાર્યક્ષેત્ર બહારના વિસ્તારો માટે લેન્ડ રેવન્યુ નિયમ-૪૭ હેઠળના વહીવટી હુકમ ૨૪/અ મુજબ બ્રોડ લે આઉટ બનાવવાની કામગીરી તથા સરકારી માલિકોની જમીનોના લે-આઉટ બનાવવાની કામગીરી પણ કરવામાં આવે છે.

જમીન સંપાદન અધિનિયમ હેઠળ સંપાદન થતી જમીનો/મિલકતો અંદાજવામાં સરકારી જમીનોના નિકાલ માટે કિંમત અંદાજવામાં મ્યુનિસિપલ કરવેરા માટે સરકારી અને પંચાયતના મકાનોની આકારણી અંદાજી આપવામાં આ ખાતુ સરકારશ્રીને સલાહ આપે છે. તદ્દઉપરાંત ન્યાયની અદાલતમાં વળતરના કેસો માટે આધુનિક પુરાવા રજૂ કરવા માટે નિષ્ણાત અધિકારીઓની સેવા આપવામાં આવે છે. પ્રોબેટ કેસો, અને.એન. એસેસમેન્ટ વિગેરે પ્રકરણોમાં સરકારશ્રીને જે તે મિલકતોની આકારણી કરી આપવાની કાર્યવાહી આ ખાતા દ્વારા કરી આપવામાં આવે છે.

આ ખાતાના વડા મુખ્ય નગર નિયોજકશ્રી છે અને ખાતાની વડી કચેરી ગાંધીનગર ખાતે છે. મુખ્ય નગર નિયોજકશ્રીની દેખરેખ હેઠળ ત્રણ પ્રાદેશિક કચેરીઓ ઉત્તર ગુજરાત (અમદાવાદ), દક્ષિણ ગુજરાત (વડોદરા) અને સૌરાષ્ટ્ર (રાજકોટ) કામ કરે છે. જેના વડા તરીકે પ્રવર નગર નિયોજકશ્રીની કક્ષાના અધિકારીઓ ફરજ બજાવે છે. પ્રાદેશિક કચેરીઓની દેખરેખ હેઠળ દરેક વિભાગમાં જે તે જિલ્લાની જિલ્લા કક્ષાની કુલ-33 શાખા કચેરીઓ છે, જેની વિગતો નીચે મુજબ છે.

આ શાખાની દેખરેખ જિલ્લા કક્ષાની કુલ-33 શાખા કચેરીઓની વિગત નીચે મુજબ છે

અ.નં.	કચેરીનું નામ	સંખ્યા
૧	વડી કચેરી, ગાંધીનગર	૧
૨	રીજીયન કચેરીઓ	૪
3	શાખા કચેરીઓ	33
૪	નગર રચના યોજનાની કચેરીઓ	૫૦
	કુલઃ-	૮૮

અ.નં.	કચેરીનું નામ	કચેરીના વડાનો હોદ્દો	કચેરી કયા જિલ્લાઓ માટે કામ કરે છે.
૧.	અમદાવાદ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	અમદાવાદ
૨.	મહેસાણા શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	મહેસાણા
૩.	હિંમતનગર શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	સાબરકાંઠા
૪.	નડિયાદ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	ખેડા
૫.	વડોદરા શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	વડોદરા
૬.	સુરત શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	સુરત/ડાંગ
૭.	વલસાડ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	વલસાડ
૮.	ભરૂચ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	ભરૂચ
૯.	રાજકોટ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	રાજકોટ
૧૦.	જૂનાગઢ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	જૂનાગઢ
૧૧.	જામનગર શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	જામનગર
૧૨.	ભાવનગર શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	ભાવનગર
૧૩.	સુરેન્દ્રનગર શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	સુરેન્દ્રનગર
૧૪.	ભુજ શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	કચ્છ
૧૫.	પાલનપુર શાખા	નગર નિયોજક,વર્ગ-૧	બનાસકાંઠા
૧૬.	ગોધરા શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	ગોધરા
૧૭.	પાટણ શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	પાટણ
૧૮.	નવસારી શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	નવસારી
૧૯.	આણંદ શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	આણંદ
૨૦.	અમરેલી શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	અમરેલી
૨૧.	ગાંધીનગર શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	ગાંધીનગર

૨૨.	પોરબંદર શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	પોરબંદર
૨૩.	નર્મદા શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	નર્મદા
૨૪.	ડાંગ શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	ડાંગ
૨૫.	દાહોદ શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	દાહોદ
૨૬.	તાપી શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	તાપી
૨૭.	અરવલ્લી શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	મોડાસા
૨૮.	મહીસાગર શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	લુણાવાડા
૨૯.	છોટા ઉદેપુર શાખા		છોટા ઉદેપુર
૩૦.	દેવભૂમિ દ્વારકા શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	ખંભાળીયા
૩૧.	મોરબી શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	મોરબી
૩૨.	ગીર સોમનાથ શાખા		વેરાવળ
૩૩.	બોટાદ શાખા	નગર નિયોજક, વર્ગ-૧	બોટાદ

ઉપરાંત અમદાવાદ, ઉંઝા, નડિયાદ, આણંદ, વડોદરા, સુરત, નવસારી, વલસાડ, રાજકોટ, જામનગર, જુનાગઢ, ભાવનગર, ભચાઉ, અંજાર વગેરે સ્થળોએ જુદા જુદા વિસ્તારોની ૩૧૯ નગર રચના યોજનાઓની આખરી સ્વરૂપ આપવા નિમાયેલ નગર રચના અધિકારીઓની ૪૪ જેટલી કચેરીઓ છે. વધુમાં સમુચિત સત્તામંડળોને ટેકનિકલ બાબતો માટે મદદ કરવા જે તે સત્તામંડળો, મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકાઓની જરૂરિયાત તથા ખાતામાં અધિકારી/કર્મચારીઓની જે તે સંસ્થાઓમાં પ્રતિનિયુકિત ઉપર લોન કે સેવા ઉપર મોકલવામાં આવે છે. સ્ટેમ્પ ડયુટી મુલ્યાંકન તંત્ર, મહેસૂલ વિભાગ, ગાંધીનગરની એવોર્ડ શાખા, નર્મદા નિગમ વગેરેમાં પણ ખાતાના અધિકારી કર્મચારીઓ લોન પ્રતિનિયુકિતથી સેવાઓ આપે છે.

૨. <u>ખાતાની ફરજો, કામગીરી તથા વહીવટી માળખું</u>.

નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ખાતું, ગુજરાત રાજયના શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહનિર્માણ વિભાગના નિયંત્રણ હેઠળ કાર્ય કરે છે. આ ખાતું ગુજરાત નગર રચના

અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ, ૧૯૭૬ ની જોગવાઇઓ હેઠળની કામગીરી કરે છે. આ ખાતાની કાર્યવાહી નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન એમ બે મુખ્ય ભાગો ફરજોમાં વહેંચાયેલી છે. નગર આયોજન અને મૂલ્યાંકન ફરજો એક બીજા પર પારસ્પરિક આધારીત છે.

આ ખાતું મુખ્યત્વે નીચે જણાવેલ કામગીરી કરે છે

(૧) નગર આયોજન ધારાની જોગવાઇઓ હેઠળ મુસદ્દારૂપ વિકાસ યોજનાઓ તૈયાર કરવી અને વિકાસ યોજનાને લગતી સર્વ કાર્યવાહી કરવી.

(૨) મુસદ્દારૂપ નગર રચના યોજનાઓ તૈયાર કરવી અને મંજુર થયેલી મુસદ્દારૂપ નગર રચના યોજનાને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાની નગર આયોજન અધિકારીઓ મારફત કાર્યવાહી કરવી.

(૩) શહેરી વિસ્તારો અને વિકાસ પામતા વિસ્તારોમાં આવેલી સરકારી જમીનોનું મૂલ્યાંકન કરી આપવું.

(૪) જમીન સંપાદન ધારા હેઠળ સંપાદન કરવાની થતી જમીનોમાં મૂલ્યાંકન અહેવાલ તૈયાર કરવા.

(૫) અર્ધ-સરકારી સંસ્થાઓને જમીન વેચાણ કે ખરીદી વખતે બી.સી.એસ.આર.-૩૬૦/બી નીચે ઠરાવેલ ફી લઇને વેલ્યુએશનમાં માર્ગદર્શન આપવું.

(૬) પ્રોબેટ ટેક્ષ માટેની મિલકતોમાં જમીનોની કિંમત નક્કી કરી આપવી.

(૭) નગરપાલિકાઓના વિસ્તારોમાં આવતા સરકારી મકાનોના હાઉસ ટેક્ષના હેતુ માટે આકારણી કરવી.

(૮) વિકાસ યોજના અને નગર રચના યોજનાની દરખાસ્તોની અમલીકરણ માટે યુ.ડી.પી-૧ હેઠળ ફાળવવાની ગ્રાન્ટની વહેંચણી આ ખાતા મારફત થાય છે.

(૯) લેન્ડ રેવન્યુ રૂલ્સના નિયમ-૪૭ હેઠળના વહીવટી હુકમ નં.૨૪-એ ની જોગવાઇઓ હેઠળ બ્રોડ લે-આઉટ કરવા અને અન્ય લે-આઉટ બનાવી આપવા.

(૧૦) જમીનની બીનખેતીના હેતુ માટેના પ્રકરણોમાં લે-આઉટની ચકાસણી કરી નકશા મંજુર કરવા.

(૧૧) મંજુર થયેલ નગર રચના યોજના કસ્ટોડીયમ તરીકે આ ખાતું કામગીરી સંભાળે છે.

(૧૨) વિશ્વબેંક સહાય યોજના હેઠળ રાજય નગરોના એરીયલ ફોટોગ્રાફી સર્વે કરાવની કામગીરી સંભાળે છે.

(૧૩) અમદાવાદ શહેરના ટ્રાફીકના પ્રશ્નો અંગેની સમિતિમાં આ ખાતું ભાગ લે છે અને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપે છે.

(૧૪) શહેરી અને પ્રાદેશિક માહિતીની પદ્ધતિઓ માટે (યુરીસ) જમીન ઉપયોગી માહિતી એકત્ર કરવામાં આવે છે.

(૧૫) ખાતામાંથી જુદી જુદી તાલીમ માટે અધિકારી/કર્મચારીઓને મોકલવામાં આવે છે.

(૧૬) આયોજન ક્ષેત્ર આ ખાતાનું સંશોધન યુનિટ વિવિધ કામગીરી કરે છે.

(૧૭) ખાતાનું લીગલ યુનિટ રાજયની વડી અદાલતમાં અને દેશની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં ઉપસ્થિત થતા કાયદાકીય કેસોમાં સરકારશ્રી વતી કામગીરી કરે છે.

(૧૮) પ્રાદેશિક તથા પેટા પ્રાદેશિક નકશાઓ બનાવડાવી આયોજન કરવું.

(૧૯) રીમોટ સેન્સીંગ અને જી.આઇ.એસ.જેવી આધુનિક ટેકનોલોજીના ઉપયોગ દ્વારા શહેરી જમીન પુનઃસમા યોજના તકનીક કેન્દ્ર ગાંધીનગર ખાતે બનાવડાવી સમગ્ર રાજયની શહેરી જમીનનું માળખાકીય આયોજન હાથ ધરવાની કાર્યવાહી ચાલુમાં છે.

3. ખાતાની નાણાકીય તથા ભૌતિક સિદ્ધિઃ-

(અ) વિકાસ નકશા/નગર રચના યોજનાની ભૌતિક પ્રગતિઃ-

અ.નં.	વિગત	૨૦૧૧-૧૨	૨૦૧૨-૧૩	૨૦૧૩-૧૪	૨૦૧૪-૧૫	કુલ
૧	સરકારશ્રીએ મંજુર કરેલ વિકાસ યોજનાની સંખ્યા	૬	૭	૧૮	૯	૪૦
૨	સરકારશ્રીએ મંજુર કરેલ મુસદ્દારૂપ નગર રચના યોજનાઓની સંખ્યા	૩૪	૩૫	૫૨	૧૮	૧૩૯

૩	સરકારશ્રીએ મંજુર કરેલ પ્રિલીમીનરી નગર રચના યોજનાની સંખ્યા	૧૦	૧૮	૩૭	૧૦	૭૫
૪	સરકારશ્રીએ મંજુર કરેલ ફાયનલ નગર રચના યોજનાઓની સંખ્યા	૪	૨	૩૪	૧૧	૫૧

૩. **શહેરી અને પ્રાદેશિક આયોજનઃ-**

ભાવિ શહેરી વિકાસનું આયોજન અને અમલીકરણઃ-

આ યોજના હેઠળ વિકસતા શહેરો/નગરોનો આયોજનબધ્ધ વિકાસ થાય તે માટે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે રૂ. ૨૦૦૫.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ છે. સમગ્ર યોજનાના હેતુ નીચે મુજબ છે.

રાજ્યમાંની શહેરી આયોજનની કામગીરીમાં અદ્યતન ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવાના ભાગરૂપે શહેરી આયોજનની વિવિધ કામગીરી સાથે સંકળાયેલી કચેરીઓમાં કોમ્પ્યુટીકરણ કરી તેના મારફતે જી.આઇ.એસ તથા નેશનલ અર્બન ઇન્ફર્મેશન સીસ્ટમથી રાજ્યમાં સુઆયોજીત વિકાસ કરવાનો પણ ઉદ્દેશ છે.

રાજ્યમાંના વિવિધ શહેરી/વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળો તથા નગરપાલિકા, ગ્રામ પંચાયતને તેમના જે તે નગરના આયોજન માટે પ્રોત્સાહન મળે તે માટે વિકાસ યોજનાની દરખાસ્તો અને નગર રચના યોજનાની દરખાસ્તોના અમલીકરણ માટે થયેલ ખર્ચની સામે ૫૦ ટકા રકમ સુધી તેમજ મહેકમ ખર્ચની સામે ૭૫ ટકા સુધીની રકમ રાજ્ય સરકારના ફાળા પેટે સહાયક અનુદાન આપી રાજ્યમાં શહેરો/નગરોનો સુઆયોજીત વિકાસ કરવાનો ઉદ્દેશ છે.

મુક્ત ઔદ્યોગિક અને આર્થિક નીતિ તેમજ વૈશ્વીકરણને કારણે ગુજરાત રાજ્યમાં ઔદ્યોગિક મુડી રોકાણના સંદર્ભે ઝડપી વિકાસ થાય તેમ છે. આ વિકાસ મુખ્યત્વે દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં થનાર છે જેને ધ્યાને લઇને રાજ્યમાં સમતુલીત વિકાસ કરવો અને ભૌતિક આયોજન પ્રાદેશિક સત્વરે કરવાનો હેતુ છે. દેશના અન્ય રાજ્યોની સરખામણીમાં ગુજરાત રાજ્ય ભૌતિક આયોજનમાં મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે. શહેરી જમીન પુનઃસમાયોજના તકનીકી કેન્દ્રમાં અર્બન લેન્ડ રીએડજસ્ટમેન્ટ સ્કીમ અંતર્ગત

વધુ સંખ્યામાં ઝડપી નગર રચના યોજનાઓ કરવાનો અભિગમ રાખી સુવિધા સભર અમલીકરણ કરવાનો રાજ્ય સરકાર તથા સમુચિત સત્તામંડળોનો હેતુ છે. જમીન સંપાદનના અસરકારક વિકલ્પ તરીકે વિસ્તૃત આયોજન કે જેમાં આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓ, અસરકારક લોક સહયોગ ખાનગી અને જાહેર ક્ષેત્રની સંયુકત/સામુહિક ભાગીદારી વિગેરે સંકળયેલ છે. તે આ તકનીકના આગવા અંગો છે.

રાજયના વિકાસનો લાભ ફકત શહેરો અને નગરો પુરતો સિમિત ન રાખતાં તેનો લાભ રાજયના છેવટના વિસ્તારો કે જેમાં મુખ્યત્વે આદિવાસી અને પછાત ગણાતા આ યોજના માટે સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૩૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ હતી. જયારે સને ૨૦૧૬-૧૭ ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૨૦૦૫.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>અગ્નિશમન સેવાઓઃ-</u>

ગુજરાત રાજયમાં, ઔધોગિક તેમજ આર્થિક વિકાસ ઝડપી થઇ રહેલ છે અને જેને લીધે રહેણાંક, વાણિજયક તેમજ ઔધોગિક હેતુઓ માટે બાંધકામો (મકાનો) ની માંગ દિવસે-દિવસે વધી રહી છે. હાલમાં, રાજયમાં અગ્નિશમન સેવાઓ જુદી જુદી એજન્સીઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવી રહી છે અને ખાસ કરીને, અગ્નિશમનને લગતી જોગવાઇઓ સ્થાનીક કાયદાનો ભાગ છે. રાષ્ટ્રીય ઇમારત અધિનિયમ, બાંધકામને લગતા પેટા-કાયદા અને બાંધકામો અને જગ્યાઓના વિકાસ પર નિયંત્રણ કરતા વિનિયમોથી, તેમા અગ્નિનિવારણ માટેના પગલા અંગેના ઉપકરણો સ્થાપિત કરવા જોઇએ, તે અંગેની જોગવાઇ કરવામાં આવી છે. હાલમાં, બાંધકામોના વિકાસ પર નિયંત્રણ કરતા વિનિયમો પ્રમાણે અગ્નિ સલામતી ઇન્સ્ટોલેશનની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ છે તેમ છતાં, તેવી અસરકારક જોગવાઇ નથી કે જેનાથી એ બાબત સુનિશ્ચિત થાય કે બાંધકામ (મકાન) અથવા જગ્યાનો માલિક અથવા ભોગવટો કરનાર, અગ્નિ સલામતીના સાધનોનો નિભાવ કરશે અને પરિસ્થિતિ એવી છે કે આગ ફાટી નીકળશે ત્યારે, આવા ઉપકરણો કામે લાગશે કે કેમ તેની કોઇ ખાતરી નથી. વધુમાં, આગ હોલવવાની વ્યવસ્થાને વધુ અસરકારક બનાવવા માટે, આવા (આગ ફાટી નીકળવાના) કિસ્સામાં, જુદા જુદા સંસાધનો જેવા કે પાણી, માનવશકિત, યંત્રોને જુદા જુદા સ્ત્રોતો દ્વારા ઉપલભ્ય કરવા જોઇશે. ઉપરાંત, આગ હોલવવાની પ્રક્રિયાને વધુ સરળ બનાવવા

માટે, પરિસ્થિતિને કાબૂમાં લેવા માટે, કર્મચારીઓને પોલીસની સહાયની અને પ્રક્રિયામાં બાધરૂપ હોય તેવા કૃત્યો થતા અટકાવવાની સત્તાની જરૂર પડે.

આથી, સમગ્ર ગુજરાત રાજયમાં, આગ ફાટી નીકળતી અટકાવવા તેમજ આગ ફાટી નીકળવાના કિસ્સામાં અસરકારક પગલા લેવા માટે, એકસમાન અગ્નિશમન સેવા ઉભી કરવાનું જરૂરી જણાયુ છે. તમામ અગ્નિસમન એજન્સીઓ એક જ માળખા હેઠળ કામ કરે તે પણે જરૂરી જણાયુ છે. જીવન અને મિલ્કતની સલામતી સુનિશ્ચિત કરવા કાયદાને અધિનિયમિત કરવાનું પણ જરૂરી જણાયુ છે.

આ યોજના માટે સને ૨૦૧૫-૨૦૧૬ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૫૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ હતી. જયારે સને ૨૦૧૬-૧૭ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧૫૦.૩૬ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>ઇ-નગર યોજનાઃ-</u>

વિભાગ તથા મુખ્ય નગર નિયોજકશ્રી, ગુજરાત રાજય, ગાંધીનગરની કચેરી અને તેના નિયંત્રણ હેઠળની કચેરીઓને તેમજ નગરપાલિકા નિયામકશ્રી, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગરની કચેરી અને વિભાગ ખુદને તેમજ રાજ્યની ૧૬૨ નગરપાલિકાઓને કોમ્પ્યુટરો પૂરા પાડવામાં આવેલ છે. આ ઉપરાંત વિભાગ ખુદ તથા ખાતાના વડાઓની કચેરીઓ માટે એકશન પ્લાન બનાવવામાં આવેલ છે. આ સ્કીમના બે હેતુઓ છે.

(૧) જુદા જુદા ખાતાના વડાઓ અને અર્બન લોકલ બોડીઝ માટે હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર્સની જરૂરીયાત તેમજ આઇ.ટી પ્રોફેશનલની સેવાઓ પૂરી પાડવી.

(૨) સેટેલાઇટ ઇમેજીઝ દ્વારા એરીયલ ફોટોગ્રાફસ મેળવવા અને ડેટાબેઇઝનો ઉપયોગ જી.આઇ.એસ સાથે કરવો. શહેરી વિસ્તારોના સ્થળોનો સર્વે કરી આયોજનની સગવડ પૂરી પાડવી.

(૩) નેશનલ અર્બન ઇન્ફોર્મેશન સીસ્ટમ (એનયુઆઇએસ) નો અમલ કરવો.

આ યોજના માટે સને ૨૦૧૫-૧૬ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૫૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ હતી. જયારે સને ૨૦૧૫-૧૬ના વર્ષમાં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૨૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>મનોરંજન કરની ગ્રાન્ટ:-</u>

નાણા પંચની ભલામણના અનુસંધાને હાલમાં શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓને સરકારશ્રી દ્વારા મનોરંજન કરની પ્રાપ્ત થતી કુલ આવકમાંથી ૫૦ ટકા હિસ્સો તેમના વિકાસ કામો માટે દર વર્ષે ફાળવવામાં આવે છે. તેમાં ૨૫ ટકા વધારો કરી હવે તેમને ૭૫% ફાળવવાની રહે છે. વધારાની ૨૫ ટકા રકમ વાજપાઇ નગર વિકાસ યોજના હેઠળ આવરી લેવાયેલ વિવિધ વિકાસ કામો માટે ફાળવવાના રહે છે અને શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓએ તેનો ઉપયોગ બાજપાઇ નગર વિકાસ કામો માટે જ કરવાનો રહે છે.

સરકારશ્રીને નિયત કરેલ ધોરણો/માપદંડો અનુસાર નાણાં બોર્ડ દર વર્ષે નગરપાલિકાઓ તથા મહાનગરપાલિકાઓને તેમના વિસ્તારના વિકાસ કામો/યોજનાઓ માટે મનોરંજન કરની ગ્રાન્ટ ફાળવે છે. મનોરંજન કરની ગ્રાન્ટમાંથી નગરપાલિકાઓ/મહાનગરપાલિકાઓને તેમના વિસ્તારના વિકાસ કામો/યોજનાઓ જેવી કે અગ્રિમ આવશ્યક સેવા,પછાત વિસ્તારોની પાયાની સગવડો પૂરી પાડવા તથા સ્પેશ્યલ પ્રોજેકટ માટે દર વર્ષે દરખાસ્ત રજૂ કર્યે ગ્રાન્ટ પૂરી પાડવામાં આવે છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૭૨૩૩.૯૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જે પૈકી અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજનામાં રૂ.૧૪૪૬.૭૮ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૭૦૫૭.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે. જે પૈકી અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજનામાં રૂ. ૫૧૯.૦૭ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ છે.

<u>શહેરી વિકાસ નિધિ માટે ફાળો:-</u>

હાલ રાજય સરકારના બજેટમાં મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો તથા શહેરી વિકાસ સત્તામંડળોને વિકાસના કામો કરવા માટે ગ્રાન્ટ ઇન એઇડ કે સરકારી મદદ આપવા માટેની જોગવાઇ નથી. પરિણામે તેઓ વિકાસના કામો શહેરી વિસ્તારોમાં કરી શકતા નથી અને મોટા કામો અટકી જાય છે. ૧૯૯૧ ની વસ્તી ગણતરીના પ્રાથમિક આંકડાઓ ધ્યાનમાં લેતાં ૩૬ ટકા જેટલી વસ્તી શહેરી વિસ્તારોમાં વધી છે. પરિણામે કોર્પોરેશનના બહારના વિસ્તારોમાં શહેરી વિસ્તારો જેવી જ અને તેટલી જ સુવિધાઓ પૂરી પાડવી આવશ્યક થઇ પડી છે. પાણી પૂરવઠો, ડ્રેનેજ, ઇલેકટ્રીકસીટી, રસ્તાઓ વગેરે મોટા કામોનો વ્યાપ વધ્યો છે તેથી તે કામ પાછળ થનાર ખર્ચ સરકારી મદદથી આ સ્થાનિક સત્તામંડળો પહોંચી વળે તેમ નથી. આથી આ હેતુ માટે શહેરી વિકાસ ભંડોળ ઉભુ કરવાનું વિચારણામાં આવ્યું છે.

આ ભંડોળનો વહીવટ ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાયનાન્સ બોર્ડને સોંપવામાં આવેલ છે. ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાયનાન્સ બોર્ડ હાલ રિવોલ્વીંગ ફંડમાંથી જે ધોરણે લોન આપે છે તે જ ધોરણે સ્થાનિક સંસ્થાઓને મુડીકૃત કામો માટે હળવા વ્યાજના દરે લોન આપવાની જોગવાઇ છે.

સને ૨૦૧૫-૧૬ ના વર્ષ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ સુચવેલ હતી જ્યારે સને ૨૦૧૬-૧૭ ના વર્ષ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ છે.

<u>વાજપાઇ નગર વિકાસ યોજના:-</u>

વાજપાઇ નગર વિકાસ યોજના રાજ્યની નગરપાલિકાઓમાં અમલમાં મૂકવામાં આવેલ છે. વાજપાઇ નગર વિકાસ યોજનાના પ્રથમ તબક્કામાં ઘણી નગરપાલિકાઓને આ યોજનાનો લાભ લીધેલ છે. આ અંગે પ્રથમ તબકકામાં નગરપાલિકાઓ તરફથી સદરહુ યોજના અંગે સારો પ્રતિસાદ મળેલ હોઇ, આ યોજનાનો બીજો તબકકો શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

બીજા તબકકામાં નગરપાલિકાઓ માટે યોજનાની મહ્ત્તમ રકમ તથા તેમને આપવાની ગ્રાન્ટ અને લોનના સુધારેલ ધોરણો નીચે મુજબના રહેશે.

ન.પા.નો વર્ગ	વસ્તી	યોજનાની મહ્ત્તમ રકમ રૂપિયા	સહાયનું ધોરણ(ટકા)	સંસ્થાકીય લોન(ટકા)	ગંદા વિસ્તાર માટે ૧૦ ટકા લેખે વધારાની મદદ
અ	૧૦૦૦૦ થી વધુ	૨.૫૦	૫૦ ટકા	૫૦ ટકા	૦.૨૫
બ	૫૦૦૦૦થી વધુ અને ૧૦૦૦૦૦થી ઓછી	૨.૦૦	૬૦ ટકા	૪૦ ટકા	૦.૨૦

ક	૨૫૦૦૦ કે તેથી વધુ પણ ૫૦૦૦૦ થી ઓછી	૧.૫૦	૭૦ ટકા	૩૦ ટકા	૦.૧૫
ડ	૨૫૦૦૦ થી ઓછી	૧.૫૦	૭૦ ટકા	૩૦ ટકા	૦.૧૫

નગરપાલિકાઓ આ યોજના બીજા તબકકામાં નીચે મુજબના કામો હાથ ધરી શકશે.

(૧) પાણી પૂરવઠો

(૨) ગટર વ્યવસ્થા, વરસાદી પાણીનો નિકાલ, ઘન કચરાનો નિકાલ, શુધ્ધિકરણ પ્લાન્ટ

(૩) ગંદા વિસ્તારોમાં પ્રાથમિક સુવિધાઓ, જાહેર શૌચાલયો, બાથરૂમની સુવિધા

(૪) રેઇન વોટર હાર્વેસ્ટીંગ તળાવો તથા પરકોલેટીંગ વેલ ટેન્ક

(૫) જાહેર રસ્તા, અપગ્રેડેશન સહિત

(૬) જાહેર દીવાબત્તી

(૭) અગ્નિશમન સાધનો.

૨૦૧૦ માં પાણી પૂરવઠો, પાણીનું શુધ્ધિકરણ, ઘન કચરાનો નિકાલ, ગંદા વિસ્તારોમાં પ્રાથમિક સુવિધાઓને અગ્રતા આપવાની રહેશે . આ યોજના હેઠળની આ કામગીરી સંતોષજનક રીતે થયેલ હશે અને તે મતલબનું પ્રમાણપત્ર કલેકટરશ્રી આપશે તો જ બાકીની સુવિધાઓ મંજૂર કરવાની રહેશે. દક્ષિણ ગુજરાત સિવાયની નગરપાલિકાઓ માટે રસ્તાના કામો ૩૦ ટકાથી વધારે રાખી શકાશે નહીં.

જે નગરપાલિકાઓને પ્રથમ તબકકાની સદરહુ યોજનાની તા.૩૧/૧૨/૨૦૦૦ સુધીમાં વહીવટી મંજૂરી મળી ગઇ હોય તેમને પ્રથમ તબકકો ચાલુ રહેશે સાથે સાથે જે નગરપાલિકાઓને ૭૫ ટકા પ્રોજેકટો માટે વહીવટી મંજૂરી મળી ગઇ હોય તે જ બીજા તબકકા માટે પાત્ર બનશે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

નાના અને મધ્યમ નગરો માટેની માળખારૂપ વિકાસ યોજના. (સાગરખેડૂ સર્વાંગી વિકાસ યોજના)

આઇડીએસએમટી ને નવી યોજના તરીકે યુઆઇડીએસએસએમટી તરીકે દાખલ કરવાની છે. આ યોજના હેઠળ JNNURM માં આવરી લેવાયેલ ૪ મહાનગરપાલિકાઓ સિવાયના નાના અને મધ્યમ કદના શહેરોની માળખાગત સુવિધાઓ અત્યંત સુઆયોજીત ધોરણે વિકસાવવા માટે આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે જેમાં આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ ઉભી કરવાનો સમાવેશ થાય છે. આ યોજનાની અમલવારી માટે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી ૮૦ ટકા રકમ અને રાજ્ય સરકાર તરફથી ૧૦ ટકા રકમ અને સ્થાનિક સ્વરાજયની સંસ્થાઓએ ૧૦ ટકા રકમ ઉભી કરવાની રહે છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ સુચવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ છે

શહેરી ગરીબો માટેની જવાબલાલ નહેરૂ રાષ્ટ્રીય શહેરી નવીનીકરણ અભિયાન હેઠળ પાયા સેવાઓ માટેની યોજના. (ગરીબ સમૃદ્ધિ યોજના)

શહેરી ગરીબો માટેની પાયાની સેવાઓ આપવા માટે મેગા સીટી માટે કેન્દ્ર સરકારની ૫૦:, રાજ્ય સરકારના ૨૦: તથા સબંધિત શહેરના ૩૦: ના પ્રમાણમાં સહાય ફાળવવામાં આવનાર છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

પૂર્વ જરૂરીયાતો અને તેના નિયંત્રણ માટે જવાહરલાલ નહેરૂ રાષ્ટ્રીય શહેરી નવીનીકરણ અભિયાનઃ-

(૧) અમદાવાદ મેગા સીટી માટે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી ૩૫ ટકા સહાય, રાજ્ય સરકાર તરફથી ૧૫ ટકા સહાય અને સંસ્થાએ પોતે અથવા નાણાંકીય સંસ્થાઓ પાસેથી ૫૦ ટકા સહાય મેળવવાની યોજના દાખલ કરેલ છે.

(૨) સુરત, વડોદરા અને રાજકોટ શહેરો માટે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી ૫૦ ટકા સહાય, રાજ્ય સરકાર તરફથી ૨૦ ટકા સહાય અને નાણાંકીય સંસ્થાઓ પાસેથી ૩૦ ટકાની સહાય વાળી યોજના દાખલ કરેલ છે. જેમાં આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ, ઇ-ગવર્નન્સ જેવા કામો કરવાના રહે છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

નગરપાલિકાઓની સુશાસન યોજનાઃ-

સંસ્થાઓના દ્રષ્ટિકરણ અને સારા વહીવટના પ્રયત્નોને યોગ્ય દિશા આપવા આ યોજના ઘડવામાં આવેલ છે. આ યોજનાના ઉદ્દેશો (૧) ચૂંટાયેલા હોદ્દેદારો અને સરકારી કર્મચારીઓની કાર્યક્ષમતાના વિકાસ માટે આવડત સુધારણા કાર્યક્રમની તાલીમ આપી, શહેરી વહીવટ સુધારવો (૨) લોકજાગૃતિ કાર્યક્રમ યોજના (૩) આઇસી મટીરીયલનો વિકાસ (૪) નગરપાલિકાઓની નાણાકીય સ્થિતિ, વહીવટ અને યોજનાના વિકાસની કામગીરીમાં સારી કામગીરી માટે પ્રોત્સાહક ઇનામની યોજના (૫) નીતિ વિષયક બાબતોનો અભ્યાસ.

આ યોજના માટે સને ૨૦૧૫-૧૬ ના વર્ષ માટે આયોજન સદરે રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ હતી જયારે સને ૨૦૧૬-૧૭ ના વર્ષ માટે આયોજન સદરે રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ છે.

નિર્મળ શહેરઃ-

રાજ્ય સ્વચ્છ અને હરિયાળુ બને અને આગામી વર્ષોમાં પ્રદૂષણ ઘટે અને પર્યાવરણમાં સુધારો થાય તેના પ્રયત્નોના ભાગરૂપે રાજ્ય સરકાર દ્વારા આગામી નાણાકીય વર્ષ સને ૨૦૦૭-૦૮ થી નિર્મળ શહેરો (નિર્મળ ગુજરાત અભિયાન) નામની એક નવી યોજના સૂચવવામાં આવી છે.

આ યોજના હેઠળ ઠરાવેલ પર્યાવરણ સુધારણા પ્રયત્નોનો અમલ કરવા અને પ્રદૂષણની માત્રા ઘટાડી રાજયને સ્વચ્છ અને હરિયાળુ બનાવવાનું આ યોજનાનું લક્ષ્ય

છે. આ યોજના અંતર્ગત રાજ્યના શહેરોમાં નીચે દર્શાવેલ બાબતમાં વિકાસના કામો કરવાનો અભિગમ છે.

(૧) ઘન કચરાના સંચાલન અને નિકાલની વ્યવસ્થા

(૨) ખુલ્લામાં મળત્યાગની પ્રવૃત્તિ અટકાવવા વૈકલ્પિક સગવડ આપવી.

(૩) સાર્વજનિક શૌચાલયો બનાવવા

(૪) હરિયાળા આઇલેન્ડ અને પ્રશ્નો માટે સ્થાનિક સંસ્થાઓને ઉત્તેજન આપવું.

(૫) પર્યાવરણ સૂચિઆંકનું નિરીક્ષણ

(૬) કાર્બન શોષણ, રસ્તાની બાજુમાં વૃક્ષારોપણ અને પાણીના સ્ત્રોતને સુધારી પ્રદૂષણ નાથવું.

(૭) શહેરના નબળા વર્ગો માટ આરોગ્યનો કાર્યક્રમ.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૮૩૧૯.૩૧ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>પરિયોજનાની તૈયારી માટે ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશનને સહાયઃ-</u>

ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશનને (JNNURM) ની યોજનાઓ માટે રાજયકક્ષાની નોડલ એજન્સી તરીકે નિયુકત કરેલ છે. (JNNURM)ની યોજનાઓ ઉપરાંત ગુજરાત સરકારમાં વિવિધ શહેરી વિકાસની યોજનાઓ અંગે પણ ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશન કાર્યવાહી કરે છે.

ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશનએ શહેરી વિકાસની બાબતો ધ્યાનમાં રાખીને તથા શહેરી વિકાસ માટેની જરૂરીયાતો ધ્યાને લઇને યોજના અહેવાલ તૈયાર કરવાના હોય છે. યોજના અહેવાલ તૈયાર કરવા માટે વિવિધ વિસ્તારોની મોજણી તથા જે વિસ્તારમાં શહેરી વિકાસની યોજના તૈયાર કરવાની હોય તેના અંદાજો સહિતનો અહેવાલ તૈયાર કરવાનો હોય છે. કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજનામાં (DPR) વિગતવાર યોજના અહેવાલ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયત થયેલ માર્ગદર્શિકા મુજબ તૈયાર કરવો ફરજીયાત હોય છે.

ઉપર્યુકત કામગીરી માટે ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશનએ (એકસપર્ટ એજન્સી) નિષ્ણાત એજન્સીઓની સેવાઓ લીધેલ છે. ગુજરાત શહેરી વિકાસ મિશન હાલમાં શહેરી વિકાસને લગતી કામગીરી કરી રહેલ છે. જેમાં (IHSDP) ની ૫૬ યોજનાઓ,

(UIDSSMT) હેઠળ ૧૨૭ પ્રોજેકટો અને લગભગ ૪૦ સીટી ડેવલપમેન્ટ પ્લાન પર કામગીરી કરી રહેલ છે.

આ યોજના માટે સને ૨૦૧૫-૧૬ ના વર્ષ માટે આયોજન સદરે રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ હતી જયારે સને ૨૦૧૬-૧૭ ના વર્ષ માટે આયોજન સદરે રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવેલ છે.

"સ્વર્ણિમ જયંતિ મુખ્યમંત્રી શહેરી વિકાસ યોજના" હેઠળ નગરોમાં રેલ્વે ઓવરબ્રીજ/રેલ્વે અંડરબ્રીજ બાંધકામ માટે સહાય.

ગુજરાત વધતા જતા શહેરીકરણનું ઉદાત સાક્ષી છે. ૫૦ ટકાથી પણ વધુ વસતિ આવતાં ૧૫ વર્ષમાં શહેરી વિસ્તારમાં વસવાટ કરવાની અપેક્ષિત છે. ઉપર્યુકત સ્થિતિને નજર સમક્ષ રાખતાં, એ માનવા યોગ્ય છે કે શહેરી ગીચ વિસ્તારોમાંથી પસાર થતી રેલ્વે લાઇન ધીમા વાહન વ્યવહાર માટેનું ચોકકસ કારણ છે અને શહેરોમાં થતી વિપરીત અસરો જેવી કે, માનવ કલાકોનો બગાડ, સુરક્ષા ધારાધોરણો, વાહનોનો બળતણ વપરાશ અને પર્યાવરણીય અસરો. તેથી આગામી આયોજનના ભાગરૂપે રેલ્વે ઓવરબ્રીજ/રેલ્વે અંડરબ્રીજ (સ્થળ સ્થિતિ અનુસાર) બાંધકામ કરવું જરૂરી છે. ઉપર્યુકત સ્થિતિમાં માનવા એ યોગ્ય છે કે ભારત સરકારનું રેલ્વે મંત્રાલય રેલ્વે ઓવરબ્રીજ/રેલ્વે અંડરબ્રીજ ના બાંધકામ માટે સ્થાનિક સ્વરાજની સંસ્થાઓ ભાગીદારી સ્વરૂપે સહાય કરે છે. પરંતુ સ્થાનિક સ્વરાજની સંસ્થાઓ પાસે ઉકત હેતુ માટે જરૂરી ફાળો ઉપલબ્ધ હોતો નથી, એવુ વિચારણામાં લઇ શકાય કે સ્થાનિક સ્વરાજની ક્ષમતા અને પ્રમાણભુત ધારાધોરણો બંન્ને બાબતો ધ્યાને લઇ ઉકત હેતુ માટે જરૂરી નાણાકીય સહાય કરી શકાય.

ઉપર જણાવેલ અનુદાન નગરપાલિકાઓ/મહાનગરપાલિકાઓના ક્ષમતાવર્ધન અને જવાબદારીપૂર્ણ શહેરી સેવાઓ માટે આપવું જરૂરી છે. રેલ્વે ઓવરબ્રીજ/રેલ્વે અંડરબ્રીજના બાંધકામમાં સહાય કરવાથી સંકલિત વાહન વ્યવહાર અને પર્યાવરણીય સ્થિતિનો શહેરી વિસ્તારની સુદ્રઢ જીવનશૈલી અને કાર્યક્ષમતામાં ઉપયોગી બનશે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૪૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧૫૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઇન્સ્ટીટ્યુટ (GUDI) ને સહાય</u>

ગુજરાતમાં જે.એન.એન.યુ.આર.એમ યોજના અતર્ગત ચાલતી કામગીરીને અસરકારક બનાવવા, અમલીકરણ કરવા, કામોની ગુણવતા વધારવા તથા નગરપાલિકાઓ, મહાનગરપાલિકાઓની આંતરમાળખાકિય સુવિધાઓ વધારવા માટે મંજુર કરવામાં આવતી તથા અમલીકરણ કરવામાં આવતી યોજનાઓ માટે કાર્યવાહીની પધ્ધતી અન્વયે ટ્રેનીગ આપવાની જરૂર જણાય છે. ૧૪ મી સી.એસ.એમ.સી.ની તા.૧૮/૧૦/૨૦૦૯ ના રોજ મળેલ મીટીંગમાં ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ મિશનને જે.એન.એન.યુ.આર.એમ. પ્રોગ્રામ હેઠળ - સઘન ક્ષમતા નિર્માણ (Comprehension Capacity Building) માટે ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઇન્સ્ટીટ્યુટની રચના માટે મંજુરી મળેલ છે. જે અન્વયે રાજ્ય સરકાર દ્વારા GUDI - **ગુજરાત અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઇન્સ્ટીટ્યુટ નામે** ૧૯૫૬ ના કંપની એકટ નીચે કંપની ઊભી કરવામાં આવનાર છે. આ માટે કેન્દ્ર સરકારના આવાસન અને ગરીબી નિર્મુલન મંત્રાલય તરફથી રૂ.૫૦.૦૦ કરોડની મર્યાદામાં સહાય મળનાર છે. જેમાં રીસોર્સ સેન્ટર માટે રૂ. ૩૦.૦૦ કરોડ, એમ.આઇ.એસ/ડેટા સેન્ટર અને સીસ્ટમ માટે રૂ. ૧૦.૦૦ કરોડ અને પ્રોગ્રામના સંચાલન માટે રૂ. ૧૦.૦૦ કરોડ ની સહાય મળનાર છે. GUDI માટે જમીન નુ આયોજન GUDA સાથે થયેલ છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>સંકલિત આવાસન અંગે ગંદા વસવાટ સુધારણા કાર્યક્રમ.(ગરીબ સમૃદ્ધિ યોજના)</u>

સંકલિત આવાસન અંગે ગંદા વસવાટ સુધારણા કાર્યક્રમ (આઇએચએસડીપી) ગંદા વિસ્તારમાં પાયાની સવલતો તથા મકાનો બનાવવા માટે સંકલિત યોજના દાખલ કરેલ છે. અગાઉની વાલ્મિકી આંબેડકર આવાસ યોજના તથા નેશનલ સ્લમ ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ બન્નેને ભેળવીને નવી યોજના વર્ષ ૨૦૦૫-૦૬ થી દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૨.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>ગુજરાત શહેરી વિકાસ કંપનીને સહાય.</u>

ગુજરાત શહેરી વિકાસ કંપનીએ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રકચર લીઝ એન્ડ ફાયનાન્સીયલ સર્વિસીસ લિ. (I L& F S) સાથે સંયુકત સાહસમાં ગાંધીનગર નજીક ગુજરાત ઇન્ટરનેશનલ ફાયનાન્સ ટેક સીટી કંપની લિ. (GIFT) નામની કંપનીની સ્થાપના કરવા કરાર કરેલ છે. રાજય સરકારે આ હેતુ માટે ૫૦૦ એકર જમીન બજાર ભાવે ફાળવેલ છે. આ સીટીમાં કુલ-૭.૫ કરોડ ચો.ફુટ વિસ્તારમાં કચેરીઓ, હોટલો, શૈક્ષણિક અને તબીબી સેવા અને વાણિજયક સેવાઓનો સમાવેશ થાય તેવું બાંધકામ કરવામાં આવશે. જુદી જુદી સેવાઓ જેવી કે, મૂડી બજાર, બેન્કીંગ, વીમા, વપરાશી વસ્તુઓનો વેપાર અને અકસ્યામતોનો વ્યવસ્થાપન આપવાનો GIFT સીટીનો હેતુ છે. GIFT સીટી આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની માળખાકીય સુવિધાઓ ઉભી કરશે અને માહિતી પ્રાદ્યોગિકીના ક્ષેત્રે અત્યંત આધુનિક સહાય પુરી પાડશે. . GIFT માં રાજયના ઇજનેરી અને બાંધકામ ક્ષેત્રમાં કામ કરતા કામગીરોને ઇજનેરોની કુશળતામાં નોંધપાત્ર વધારો થાય તે પ્રકારના અદ્યતન બહુમાળીય મકાનો બનાવવામાં આવશે ગુજરાતીઓમાં વ્યાપારિક અને નાણાકીય કુશળતાનો ભંડાર છે. GIFT સીટી આ કુશળતાને વિકસાવવાની ભરપુર તકો આપશે. આ યોજના જયારે પુરી થશે ત્યારે ૫ લાખ વ્યવસાયિકોને સીધી રોજગારી અને તેટલી સંખ્યામાં સંલગ્ન સહાયકારી સેવાઓમાં આડકતરી રોજગારીની તકો પુરી પાડશે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ.૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>૧૩ મા નાણા પંચની ભલામણ અનુસાર વહીવટના ધોરણની કક્ષા ઉંચી લાવવી.</u>

૧૩ મા નાણાંપંચની ભલામણનો કેન્દ્ર સરકારે સ્વીકાર કરેલ છે. ૧૩ માં નાણાંપંચે તેની ભલામણોમાં આપેલ માર્ગદર્શક સૂચનાઓ મુજબ મહાનગરપાલિકા/ નગરપાલિકાઓ વોટર સપ્લાય, સોલીડ વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ, ડ્રેનેજ, સેનીટેશન, ઇ-ગવર્નન્સ, ટ્રાન્સપોર્ટેશન, સેલેરી એન્ડ વેજીસ અને ફાયર સર્વિસ માટે ગ્રાન્ટ વાપરવાનું ફરજીયાત પણે ઠરાવેલ છે. આ યોજના ૧૦૦ ટકા કેન્દ્ર પુરસ્કૃત યોજના છે. રાજય સરકારે બનાવેલ એકશન પ્લાનના કામો પ્રમાણે આ ગ્રાન્ટ નગરપાલિકાઓને ફાળવવામાં આવે છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન બહાર સદર હેઠળ રૂ. ૨૦૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જે પૈકી અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજનામાં રૂ.૨૦૦૦.૦૦ લાખ અને આદિજાતિ વિસ્તાર પેટા યોજનામાં રૂ. ૨૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ હતી. જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન બહાર સદર હેઠળ રૂ. ૮૯૨૭૭.૨૪ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે. જે પૈકી અનુસૂચિત જાતિ પેટા યોજનામાં રૂ. ૬૦૩૬.૭૮ લાખ અને આદિજાતિ વિસ્તાર પેટા યોજનામાં રૂ.૧૪૯૫૯.૯૮ લાખની જોગવાઇ સૂચવવામાં આવેલ છે.

<u>૫૦ ટકા વ્યવસાયિક કર માટે મહાનગરપાલિકાઓને સહાયક અનુદાન:-</u>

રાજ્ય સરકારે રાજ્ય નાણાં પંચની ભલામણોનો સ્વીકાર કરેલ છે. આ ભલામણો પૈકી શહેરી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના વિસ્તારમાંથી વસુલ આવેલ રકમમાંથી ૫૦ ટકા રકમ જે તે શહેરી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓને

ફાળવવા દર વર્ષ બજેટ જોગવાઇ કરવામાં આવે છે. ૨૦૦૭-૦૮ ના નાણાકીય વર્ષમાં સરકારશ્રીએ વ્યવસાય વેરા કાયદા હેઠળની કેટેગરી-૧ કે જે પગારદારોનો સમાવેશ થાય છે તે રકમમાંથી ૫૦ ટકા રકમ જે તે સંબંધિત શહેરી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓને પરત ફાળવવા નિર્ણય કરેલ છે.

આ યોજનામાં વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન સદર મહાનગરપાલિકાઓ માટે રૂ.૪૦૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન સદર હેઠળ રૂ. ૪૫૦૦.૦૦ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ છે.

<u>મહાનગરપાલિકાઓને વિકાસના કામો માટે પ્રોત્સાહક અનુદાન:-</u>

શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા વસુલ કરવામાં આવતા ઓક્ટ્રોયના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા લાભપંચમ તા.૧૫મી નવેમ્બર, ૨૦૦૭ થી ઓક્ટ્રોય નાબુદીનો ઐતિહાસિક નિર્ણય કરી રાજ્યની સાત મહાનગરપાલિકાઓમાંથી ઓક્ટ્રોય નાબુદ કરવામાં આવેલ છે. રાજ્યની સાત મહાનગરપાલિકાઓમાં ઓક્ટ્રોય નાબુદ થતાં તેના વળતર તરીકે એડહોક ધોરણે રકમ ચુકવવામાં આવનાર છે. ઉકત રકમ સાત મહાનગરપાલિકાઓને ચુકવવા માટે ગુજરાત મ્યુનિસિપલ ફાયનાન્સ બોર્ડના હવાલે મુકવામાં આવે છે.

આ યોજના માટે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬માં આયોજન બહાર સદર હેઠળ રૂ. ૨૧૨૪૭૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ કરવામાં આવેલ હતી જ્યારે વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ માટે આયોજન બહાર સદર હેઠળ રૂ. ૨૧૨૪૭૧.૦૦ લાખની જોગવાઇ સુચવવામાં આવેલ છે.